

J Ø R G E N
B R E K K E

V ĽUDSKEJ KOŽI

Úvod najdrsnejšej nórskej krimi série,
prvý prípad inšpektora Singsakera

premedia

premedia

Jørgen BREKKE

V ĽUDSKEJ KOŽI

Úvod najdrsnejšej nórskej krimi serie,
prvý prípad inšpektora Singakera

Edícia LABYRINT, 22. zväzok

582 podporila vydanie tejto knihy

Jørgen Brekke:
V EUDSKEJ KOŽI

Prvé vydanie, www.premedia.sk

Nådens omkrets © Jørgen Brekke, 2011
Copyright © Gyldendal Norsk Forlag AS, 2011
All rights reserved
Slovak edition © Premedia Group, s.r.o.
Cover design © Dodo Dobrík
Translation © Zuzana Inczingerová, 2016
ISBN 978-80-8159-392-5

Venované Eve za jej silnú vieru

*„Aký skalpel uprednostňuješ, ostrý,
stredne ostrý alebo tupý?“*

PROLÓG

Strašidlá pod posteľou neexistujú.

Snažil sa dýchať pokojne, byť tak potichu, ako sa len dalo. Nesmie vydať ani hláska. Tak ho možno tá rozzúrená postava nenájde, možno sa obráti a zmizne. No chce to? Ak teraz zmizne, vezme si so sebou aj mamu.

Chlapec zazrel len ruku. A na nej oblečenie z drsnej látky, z akej sú ockove montérky, ktoré si oblieka, keď opravuje terénny bicykel, alebo keď sa venuje prácam okolo domu.

Vesmírna loď, ktorú staval takmer týždeň, je zničená a kúsky z nej ležia na zemi. Niektoré z nich odleteli až ku koncu postele na miesto, kde sa teraz skrýva. Keď vbehol do spálne, zhodil loď zo zeleného plastového stola, ktorý s ockom kúpili v IKEA. Bojí sa, že šialená postava počula zdola hrmot, keď sa časti lega rozleteli na všetky strany. Postavička Lukea Skywalkera, ktorú si tak dlho želal a nakoniec ju dostal od rodičov na narodeniny, leží priamo pred jeho nosom a civie naňho prázdnyimi tmavými očami.

Jediné, čo videl, bola ruka a páčidlo, ktoré zasiahlo mamu do hlavy tesne nad uchom. Jej hlava, ktorá sa prudko zaklonila dozadu, pripomínala hlavu bábiky. Jej krk bol taký tenký a bledý. Okrúhle kvapky krvi akoby viseli vo vzduchu. Mlčky spadla na zem a on musel o krok odstúpiť, aby nespadla priamo naňho. A potom sa vo dverách zjavil tieň. Nedokázal sa naň pozrieť. Ani len netušil, či je to muž, či žena. Jediné, čo vie, je, že ten človek im chce ublížiť. Na krátky okamih, za ktorý sa človek stihne zhlboka nadýchnuť, si myslel, že musí mamu ochrániť. No vtom postava podišla o krok bližšie a chlapec uprel zrak na páčidlo. Bolo od krvi. Mamina krv. Otočil sa a utekal.

Musím dýchať pomaly, pomyslel si. Potichu.

Počul kroky na schodoch. Ťažké kroky, ako tie ockove. Je to on? Prišiel akurát včas, aby ich zachránil? Kroky stíchli na najvyššom schode. Pokúšal sa zadržať dych. Cítil, ako mu vzduch uviazol v hrudi. A vtom sa znovu ozvali kroky. Prichádzali smerom k nemu.

Dve nohy na zemi. Mierili k posteli, šliapali po zvyškoch lode, ktoré sa pod ich ťarchou rozpadli na márne kusky.

Strašidlá pod posteľou neexistujú. Jedno stojí teraz nad ňou. Postava sa pomaly predkloní. Chlapec počuje, ako sa neznámy dych neustále približuje. Potom začuje hlas:

„Som všade.“

Ruka ho chytí za vlasy a ťahá ho po zemi. Nechce kričať, myslí len na jedno: Teraz pôjdem za mamou.

ČASŤ PRVÁ

Múzeum Edgara Allana Poea

*„Boh je poznateľná sféra, kde centrum je
všade a koniec nikde.“*

Alain de Lille, cca. 1100

KAPITOLA 1

Bergen, september 1528

Žobravý mních počul o meste Bergen asi tak málo ako o samotnom Nórsku, krajine, v ktorej jedného dňa prišiel na svet, a o ktorej toho toľko pozabúdaval. Nazývali ju stratenou a veternou krajinou. Tu na severe boli mestá od seba vzdialené. Mesto Bergen bolo takpovediac primeranej veľkosti, a ak sa tu holič rozhodol usadiť, iste to znamenalo, že tu našiel presne to, čo u mladíkov v meste hľadal.

Koga, na ktorej sa doplavil z Rostocku až sem, bola navlas taká, akých mali v starších časoch námorníci hanzových miest mnoho. Tu hore v severných vodách niektoré z nich dodnes používali. Na moreplavbu boli dobré, no nevyrovnali sa holandským a anglickým obchodným lodiam. Na lodi prevážali múku, soľ a niekoľko sudov piva, ktorým sa posádka počas plavby chamtivo nadávala. V posledný večer plavby, počas hlučnej bitky opitej posádky na prednej palube vypadol z lode jeden člen mužstva a utopil sa. Nálada na palube klesla pod bod mrazu, pretože utopený námorník mal len štrnásť rokov a patril k obľúbencom. Niežeby mních rozumel prečo. Nemohol si pomôcť, no celá situácia ho istým spôsobom bavila. Utopený mladík hulákal každú noc tak, že nedokázal ani oka zažmúriť. No vďaka rozbúrenému moru dorazil mních do Bergenu dokonale od-dýchnutý. Všetko bolo presne tak, ako malo byť. Život námorníka bol krátky a plný zhýralosti. Málokomu by to malé utopené šteňa naozaj chýbalo.

Vplávali do prístavu Vågen. Posádka mala plné ruky práce so spúšťaním plachiet a hľadaním vhodného miesta na zakotvenie. Bola

jeseň, no zima už dorazila do hôr nad mestom. Narátal ich sedem. Tenká biela prikrývka prikrývala vrcholky každej z nich. Dole pri brehu mora mrholilo, každá kvapka čerila tmavú vodnú hladinu dokonalými kruhmi.

Mních uprel pohľad na mesto. Mohlo tam žiť necelých desaťtisíc ľudí. Okrem domov v mestskej štvrti Bergenhus, opevnenia hneď pri vstupe, niekoľkých kostolov a jednoduchého panského domu boli všetky budovy v Bergene postavené výlučne z dreva. Nikdy predtým vo svojom živote nevidel stáť tolko drevených domov tak blízko seba. Aj múr mesta vyzeral ako vytesaný z dreva. Posledné metre pred zakotvením sa zabával predstavou, ako rýchlo by toto mesto ľahlo popolom, ak by vypukol požiar.

Na nábreží zaplatil za cestu kapitánovi a kožený mešec zastokol za opasok, ktorý mu pevne sťahoval mníšske rúcho. Bol žobravým mníchom s plným mešcom. Pre takého pútnika ako on bolo z času na čas nevyhnutné porušiť jedno z prikázaní bratov františkánov. Vyhol sa tak zbytočným zastávkam a obchádzkam.

Kapitán mu poprial veľa šťastia na ďalšej ceste a potom zmizol smerom k najbližšiemu trhovisku, kam si šiel vybaviť svoje obchody a niečo si zajať. Žobravý mních ostal stáť na mieste a cítil hlad, ktorý sa ozýval počas celej cesty z Rostocku. No čerstvé jedlo muselo ešte chvíľu počkať.

Zachovať poradie je kľúčom k úspechu, pomyslel si. Tieto slová sa naučil od majstra Alessandra. Aj keď sa majstrove slová týkali pitvy mŕtvoly a nie súrnej úlohy v neznámom meste, boli užitočné. Takmer všetky Alessandrove slová sa dali použiť vo viacerých súvislostiach. Zachovanie poradia bolo skutočne dôležitejšie ako všetko ostatné preto, aby sa z mesta dostal s korisťou, po ktorú prišiel.

V prvom rade by si mal zariadiť odvoz z mesta.

Keď získa nože, vydá sa smerom na sever do Trondheimu. Preto si zaumienil hľadať nórske lode. Žiaľ, tých sa v toto popoludnie v prístave v štvrti Bryggen nenachádzalo veľa, no žena s vozíkom, ktorá si razila cestu pomedzi lode a pokúšala sa predať námorníkom domáce pečivo, mu prezradila, že veľa nórskeho lodí kotví pri pobreží.

Stál a počúval pomerne dlhý a nejasný opis najkratšej cesty okolo prístavu Vågen, a prekvapilo ho, ako rýchlo sa mu nórcina vrátila. Naposledy tu bol pred štrnástimi rokmi a jazyk bol to jediné, na čo z tých čias úplne nezabudol. Jazyk a tvár matky.

Od ženy si kúpil koláč a poďakoval za pomoc. V podstate sa mu nepozdávala myšlienka prejsť cez celé mesto, skôr než všetko vybaví. Čo ak narazí na holiča a ten ho spozná? No vyzeralo to tak, že nemá inú možnosť. Kam len dovidel, kotvili nákladné lode, veslárske lode fembøring a pramice priviazané na druhej strane. Práve tieto malé plavidlá slúžili ako dopravný prostriedok pre ľudí a tovar pozdĺž pobrežia hornatej krajiny. Dal si na hlavu kapucňu a vydal sa rýchlym krokom vpred.

Hovorí sa, že mestský vzduch oslobodzuje, no o jeho vôni by sa dalo polemizovať. Po niekoľkých dňoch strávených na mori už takmer zabudol, ako dokážu vône mesta podráždiť nos. Bergen nebol žiadnou výnimkou, práve naopak. Okolím sa šíril dôverne známy závan splaškov, stoky a hniloby, zápach pokazených rýb a prehnitého dreva. Zobravý mních mal nutkanie zakryť si nos, keď prechádzal uličkami štvrte Vågsbunnen. No premohol sa. Nechcel urobiť nič, čo by vzbudilo pozornosť, preto len šiel ďalej so sklonenou hlavou, aby sa vyhol pohľadom okoloidúcich.

Keď sa blížil k pobrežiu, v uliciach narážal na čoraz viac ľudí. Všetci hovorili spevavou nórcinou. Domy boli menšie a na zelených strechách sa páslo viac domácich zvierat. Predieral sa vpred, až prišiel k domu kupca, ktorý sa venoval obchodu na severe krajiny.

„Nie, ani jedna z mojich lodí nevypláva zajtra skoro ráno,“ povedal nízky kupec a nedôverčivo sa naňho pozrel. Kramár mohol mať okolo päťdesiat rokov. Stál v tmavom sklade svojho domu, medzi sudmi a hromadou sušených rýb. Jeho koža mala rovnaký odtieň sivej ako ryby a medzi slovami si odplúval na zem.

„Prečo má mních v sivom rúchu ako ty tak naponáhlo?“

„Som mních v sivom rúchu, ktorý má poslanie. A som tiež mních v sivom rúchu, ktorý vie za seba zaplatiť,“ odvetil mních a vytiahol mešec spoza opasku.

„Niekto by si mohol myslieť, že to z teba robí niečo viac, ako len mnícha v sivom rúchu,“ sucho odvetil kupec, no mních si všimol, že váha mešca a štrnganie mincí naňho zapôsobili.

„Zajtra skoro ráno vypláva jedna veslárska loď smerom na Austrátt. Nie je to moja loď, no pohovorím si s kapitánom. No musím ťa varovať. Loď vlastní jedna urodzená pani, ktorá mníchov v sivom rúchu, ako si ty, nemá práve v láske. Urobíš dobre, ak vystúpiš skôr, ako loď dorazí do Fosenu,“ povedal.

„To mi vyhovuje z viacerých dôvodov. Navyše nemám záujem o audienciu u predstaviteľov vyššej triedy, ktorí odmietajú svätú kresťanskú vieru. Ver mi, v nemeckých mestách som ich stretol dosť,“ sebaisto povedal a sľúbil, že kapitánovi dobre zaplatí za cestu, aj za to, že sa vzoprie bezbožnosti svojej panej a vezme na loď i skutočného kresťana.

A tak sa vybral nakúpiť veci potrebné na ďalšiu cestu, poriadny kožený vak, trochu sušeného mäsa a niekoľko fliaš vína. Keď sa vrátil do obchodu, kúpil ešte zopár sušených rýb, ktoré vložil do vaku. Súčasne sa dozvedel, že s kapitánom je už všetko dohodnuté, a tak sa mohol vydať ďalej a nájsť si nocľah. Kupec mu opísal cestu k hostincu.

„Jeho majitelia sú v meste známi?“ spýtal sa, skôr než opustil obchod.

„Niet Bergenčana, či už živého alebo mŕtveho, o ktorom by domáca nevedela nejaké klebety,“ usmial sa kupec a odpľul si tak, že takmer zasiahol veľkú hromadu obzvlášť pekných sušených rýb.

Kupec sa nemýlil. Hostinská zbožňovala klebety.

Historiky, ktoré rozprávala o holičovi, neboli preňho novinkou, a tak ich počúval bez väčšieho záujmu. To jediné, čo si chcel vypočuť, bolo, ako nazíva starý nožiarsky majster. Medzi všetkými tými úsmevnými príbehmi, polopravdami a prikrášeniami mu domáca prezradila dosť na to, aby tam na ďalšie ráno trafil. Tak zistil, kde vykoná svoje jediné poslanie v meste. Musí to urobiť skoro ráno. No nie priskoro. Je dôležité, aby medzi tým, čo sa chystá urobiť a vyplávaním jeho lode neuplynulo priveľa času.

Ležal v prenajatej izbe a prstami sa pohrával s ružencom, zatiaľ čo premýšľal o siedmich bolestiach Panny Márie a odriekal Otče náš, Zdravas, Mária a Sláva otcu. Drevený dom poriadne netesnil. Jesenné noci boli v Bergene studené a chlad sa zakrádal cez škáry v stenách. Dnes v noci asi nezaspí.

Ešte pred kikiríkaním kohútov vykročil do bergenských ulíc. Zelené strechy ozdobila biela námraza a kaluže vody po včerajšom daždi prikryla tenká ľadová škrapina. Zakrútil sa do pláštá a vydal sa na cestu podľa pokynov domácej z predošlého večera. Ako sa ukázalo, nemýlila sa.

Keď prišiel na miesto a otvoril dvere do tmavej miestnosti, kde sa holič zvykol starať o svojich zákazníkov, majster si práve brúsil nože. Na miesto dorazil skoro. Neprišiel ešte nikto, kto by si chcel pristrihnúť vlasy, vypiť si pohár piva alebo prerozprávať celé dopoludnie tak, ako to ľudia na týchto miestach robili. Mních vstúpil do miestnosti, no kapucňu si nesňal.

„Zrejme ste vošli do nesprávneho domu,“ povedal holič. „Tu sa nepracuje zadarmo a obávam sa, že moja komora je, žiaľ, prázdna.“

Zobravý mních ho pozoroval spod tieňa kapucne. Holič ho nespoznal. Nebolo sa asi čomu čudovať. Minulo veľa liet a zím, už nebol mladým chlapcom.

„Neprišiel som sa najesť ani ostriať,“ odvetil mních.

Holič položil nôž k súprave nožov, ktoré používal na rôzne úkony. Bol majster v narábaní s nimi. Teraz neponúkal zákazníkovi okrem strihania brady a odstraňovania vredov už asi nič iné. Niekedy ho zrejme zavolali aj dole k mostu, aby námorníkovi odrezal mokvajúcu nohu. Doba veľkých činov sa skončila. Kým sa utiahol do tohto osamelého mesta na kraji sveta, bol učňom majstra Alessandra v Padove. Spolupracoval s majstrom pri jeho najväčších objavoch, pokiaľ šlo o ľudské telo. Trávili spolu noci, potajme, skláňali sa nad páchnucimi pozostatkami zločincov, holič držal v ruke nože, majster pergamen a pero. Mních bol vtedy malý chlapec, zvykol čupieť pod stolom, na ktorom ležala mŕtvoľa, načúval, dýchal páchnuci vzduch, až kým nezaspal a holič ho neodniesol do postele. Pohľad na nože v ňom

vzbudil spomienky na detstvo. Vôňa dreva a čerstvo nabrúsených nožov sa rozpíjala v pachu rozkladajúcich sa ľudských tiel.

„Ak aj nie pre jedlo, po niečo ste sem predsa prišli,“ povedal holič.

„Správne,“ odvetil. Vtom skočil vpred. Zovretá päšť zasiahla presne to miesto, ktoré mala. Holič klesol k zemi. Vtedy mních zo seba strhol kapucňu a svitajúce svetlo nového dňa zalialo jeho tvár. Holič sa naňho zmätene pozeral.

„Bože, zmiluj sa nado mnou,“ povedal. „To si ty.“

„Obávam sa, že pre takého prehnitého pohana, ako si ty, je už neskoro, aby sa obrátil k Pánovi,“ odvetil mních.

„Vrátil si sa z horúcich pekiel. Prečo si prišiel?“

Bola to skôr modlitba než otázka.

„Prišiel som si po tvoje nože,“ odvetil mních. „Lepších nožov niet v celom kresťanskom svete.“

KAPITOLA 2

Richmond, august 2010

Hovorí sa, že v živote si raz hore a raz dole. Začiatok je ako strmý kopec, po ktorom sa človek štvorá s vypätím všetkých síl. Potom to ide hlavne smerom nadol. Taký bol aspoň život Efrahima Bonda. V podstate čakal na koniec už dlho. V zásade mal pocit, že jeho život je ako nákladný vlak, ktorý so škripotom uviazol v poslednej zákrute na ceste k výstupnej plošine.

Ako dlho už pracoval v múzeu? Určite vyše dvadsať rokov, keďže na začiatku bol ešte ženatý a pamätal si tváre detí. Kedysi bol sľubným študentom literatúry, no zamotal sa pri písaní dizertačnej práce o Hermanovi Melvillovi. Nikdy ju nedokončil. Dočerta aj s tou bielou veľrybou. A tak sa z neho stal omnoho menej sľubný spisovateľ. Jedno desaťročie po ukončení univerzity vydal dve beznádejné zbierky básní, na ktoré všetci, vrátane jeho, už dávno zabudli. Oženil sa a narodili sa mu deti. Rozkošné stvorenia. Vyrástli z nich dobrí ľudia. Lepší než on. Stratil s nimi akýkoľvek kontakt. Odvtedy už uplynulo veľa času.

Keď zavesil písanie na klinec, zamestnal sa ako učiteľ na katolíckej škole v Richmonde, vo Virgínii, no nezniesol sa so študentmi. Vystriedal viacero zamestnaní, až kým nezakotvil v múzeu. Žena ho opustila, a tak neustále sedel v zaprášenej kancelárii, v ktorej sa upratovalo len raz týždenne, a to aj tak len podlaha. Obklopovali ho staré knihy. Väčšinu času hľadel von oknom. Niektoré dni pršalo, v iné dni, keď svietilo slnko, bolo v jeho kancelárii neznesiteľné teplo. Nemal ani potuchy, čo to vychádzalo z klimatizácie. No jedno bolo jasné, jednoznačne nefungovala tak ako by mala. Neurobil však nič preto, aby zistil, v čom

je chyba. Dlho si nahováral, že takto sa jeho život skončí. Až doteraz. Natrafil na niečo veľké. Na bezplatný lístok na jazdu kolotočom.

Ebrahim Bond vedel predtým o Nórsku len jednu jedinú vec. A to, že sa v ňom nachádzalo malé mesto na konci sveta menom Horten, kde sa v sedemdesiatych rokoch každoročne konal rockový festival. Raz na festivale, mohlo to byť v roku 1978, vystúpil od zimy sa trasúci Bob Marley a spieval svoje tropické piesne plné nárekov. Bol to vlhký a mrzutý letný deň, presne taký, akých bolo údajne v Nórsku neúrekom. Predstavoval si to ako neskoré jesenné ráno vo Virgínii, keď je vzduch čistý a kvapky dažďa chladia tvár.

O daždivom počasí v Hortene vedel len preto, že raz počul niečo o Marley, niečo málo si o ňom aj prečítal. Spomínal si, že v jednom z rozhovorov či kdesi v novinách čítal, že veľký reggae spevák sa sťažoval na chladné počasie uprostred leta. Nepamätal si, že by sa koncert v Hortene spomínal aj niekde inde okrem tohto jedného článku v časopise, na ktorého názov si nevedel spomenúť. Samozrejme, že nikdy nečítal, čo sa písalo o koncerte v nórskejších časopisoch.

Raz sa dal do reči s jedným z návštevníkov múzea. Z času na čas to v minulosti robieval, vtedy, keď sa mu práca v múzeu ešte javila ako krok správnym smerom a nie ako konečná zastávka kariéry a života. Ten návštevník pochádzal z Nórska. Múzeum ho veľmi nezaujímalo, no sprevádzal ženu, ktorá pôsobila ako väčšia intelektuálka, bola lepšie upravená a spoločenskejšia ako on. Žena nemala v pláne stať sa trvalou súčasťou jeho života. Nóř mu rozprával o koncerte a organizácii, ktorá sa volala niečo ako Červená mládež, rozdávala letáky proti Marleymu a obviňovala ho z triednej zrady. Organizácia bola toho názoru, že jeho vtedy najnovší album, *Kaya*, nebol ani zďaleka revolučný a jeho tvorca, často označovaný za Najväčšieho hrdinu tretieho sveta, bol skorumpovaný. To, čo však mladým radikálom nedošlo, bol fakt, že album *Kaya* obsahoval niekoľko skladieb, ktoré Bob Marley napísal a nahral o desať rokov skôr. Marley vo svojich skladbách neustále striedal vzburu so zmierením.

Táto historka predstavovala všetko, čo o Nórsku a jeho obyvateľoch vedel. Sám musel uznať, že toho veľa nebolo. Jeho záujem o túto vzdialenú chladnú krajinu však pred niekoľkými mesiacmi nevidane